

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านหนองโสน ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านหนองโสนให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยการวิจัยประยุกต์ใช้วิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นการวิจัยและพัฒนาที่วิจัย โดยการกระตุ้นให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการวิจัย โดยอาศัยพื้นฐานที่พิจารณาจากองค์ประกอบ 2 ด้าน ได้แก่

4.1 แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านหนองโสน

4.2 เงื่อนไขในการพัฒนาการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านหนองโสน

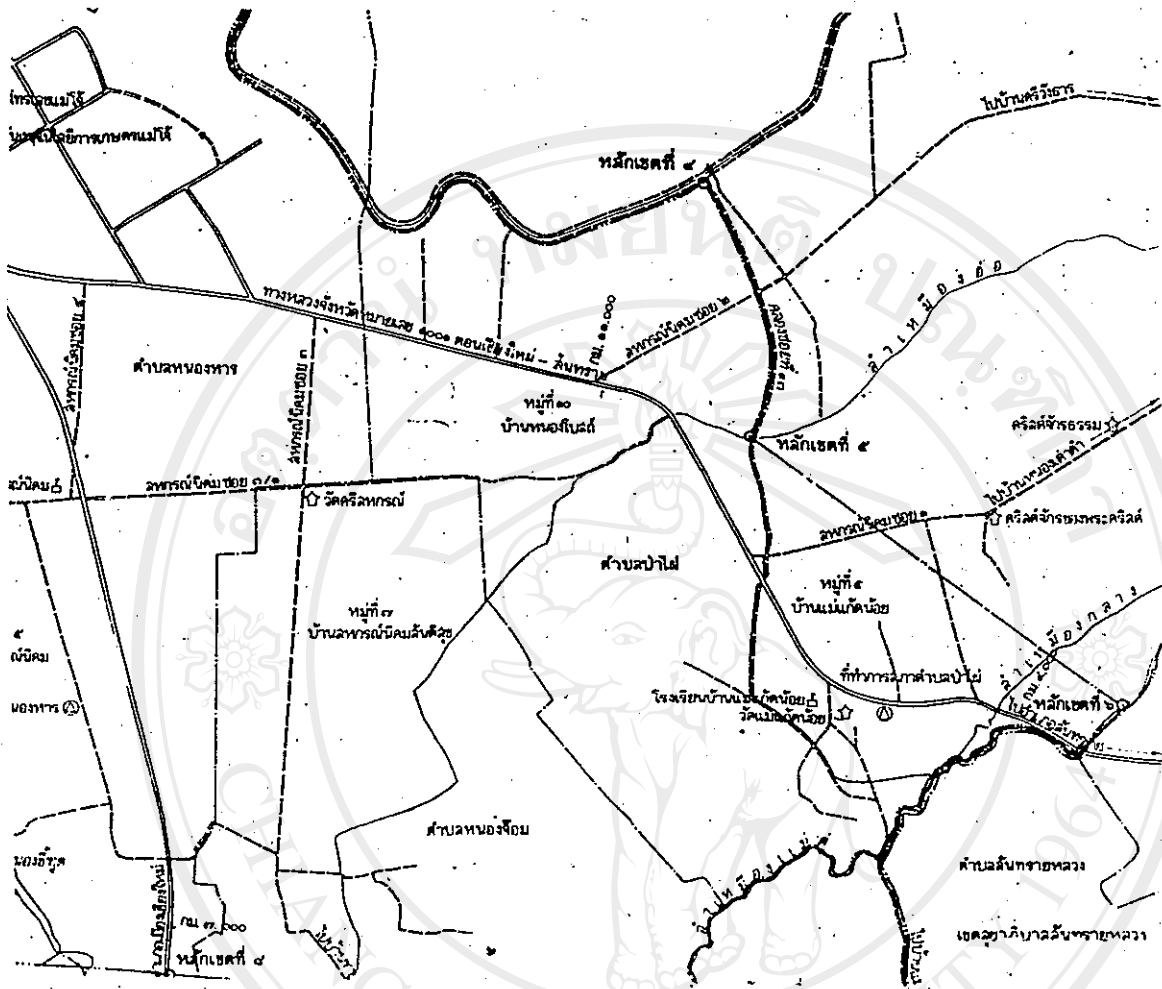
4.1 แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านหนองโสน

รัฐบาลได้มีนโยบายในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกองทุนละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ ตลอดจนบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วนของประชาชน รวมทั้งส่งเสริมการออมในหมู่บ้านนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิการที่ดีแก่ประชาชน เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองและความสามารถในการจัดการระบบและบริหารการจัดการเพื่อให้เกิดการพัฒนาด้านการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของสมาชิกในหมู่บ้าน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการในระดับต่าง ๆ รับผิดชอบนโยบายดังกล่าว ในส่วนของคณะกรรมการหมู่บ้านได้ร่วมกันออกระเบียบเป็นของหมู่บ้านเพื่อใช้ในการจัดตั้งและบริหารจัดการกองทุน ขอบเขตหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุนฯ รวมทั้งกำหนดแนวทางการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน การควบคุมการใช้จ่ายเงิน การรายงานผลการตรวจสอบ กำกับดูแล และการมีส่วนร่วมของสมาชิกกองทุนและประชาชนเพื่อให้การบริหารงานกองทุนบรรลุวัตถุประสงค์ สำหรับกองทุนหมู่บ้านหนองโสน ได้มีแนวทางในการพัฒนา การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1.1 การคัดเลือกคณะกรรมการที่เปิดโอกาสให้ชาวบ้านในทุกหย่อมบ้านสมัครเข้ามาเป็นกรรมการ

จากการประกาศเสียงตามสายนัดหมายชาวบ้านเข้าร่วมประชุมเพื่อรับทราบนโยบายกองทุนหมู่บ้านและทำการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนฯ โดยชาวบ้านได้ทำความเข้าใจถึงรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับนโยบายกองทุนฯ จากเจ้าที่พัฒนาชุมชนที่ได้เข้าร่วมการประชุม ทำการคัดเลือก คณะกรรมการกองทุนฯ จำนวน 9 – 15 ท่าน ตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านแห่งชาติ

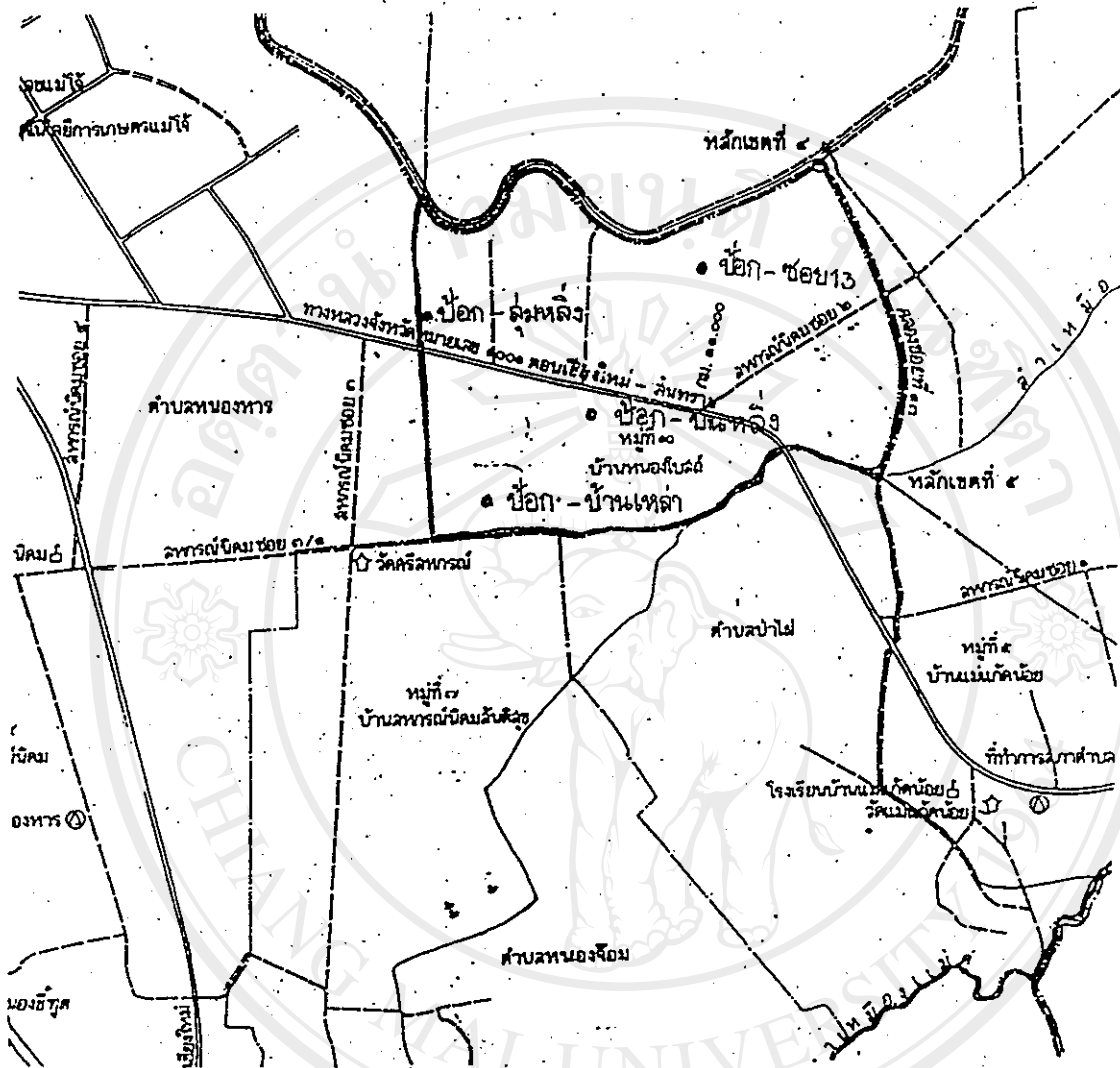
โดยการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ชาวบ้านได้มีมติเห็นชอบในการใช้วิธีการแบ่งพื้นที่ในหมู่บ้านเป็น “กลุ่ม” หรือที่เรียกว่าเป็น “ป๊อก” ตามพื้นที่ในการตั้งบ้านเรือน โดยเป็นการนำเสนอที่ประชุมของนายธัญ ดวงแก้ว ผู้ใหญ่บ้านบ้านหนองโอบสถ ซึ่งสามารถแบ่งพื้นที่ในหมู่บ้านอย่างคร่าว ๆ ได้ดังนี้ 1) ป๊อก-บ้านเหล่า 2) ป๊อก-ชอย 13 3) ป๊อก-บนหลัง 4) ป๊อก-กลุ่มหลัง โดยมีเหตุผลของการแบ่งพื้นที่เป็นป๊อกว่า เพื่อให้คณะกรรมการกระจายอยู่ทั่วหมู่บ้าน และเมื่อใดที่สมาชิกหรือชาวบ้านมีข้อสงสัยหรือมีปัญหาเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน ก็สามารถสอบถามจากกรรมการที่ได้ประจำอยู่ในแต่ละป๊อกได้ ซึ่งกรรมการในแต่ละป๊อกสามารถประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่าง ๆ และการติดตามผลการกู้ยืมเงินของกองทุนได้อีกด้วย นอกจากนี้ได้เลือกคณะกรรมการที่มาจากหลากหลายอาชีพที่มีอยู่ในหมู่บ้าน ซึ่งวิธีการดังกล่าวทำให้เกิดการกระจายอาชีพของคณะกรรมการทั้งเกษตรกร ค้าขาย รับราชการ รับจ้าง เป็นต้น โดยการเสนอรายชื่อมีผู้เสนอ 1 คน แล้วต้องมีผู้รับรองหรือสนับสนุนอย่างน้อย 2 เสียงและผู้ที่จะเสนอชื่อจะเสนอได้เพียง 1 รายชื่อเท่านั้น ส่วนวิธีการลงคะแนนเสียงได้ใช้วิธีการยกมือเป็นเกณฑ์ตัดสิน คือมีคะแนนเกิน 2 ใน 3 ของที่ประชุมโดยจะพิจารณาคัดเลือกเป็นราย ๆ ไปจนครบ 15 ท่าน

- เครื่องหมาย
- เขตอำเภอ
 - เขตตำบล
 - เขตชุมชน
 - == ทางหลวง ถนน
 - == ถนนลูกรัง พื้นถนนอ่อน
 - == ลาน
 - แม่น้ำ คลอง ห้วย
 - ⊙ สถานที่ราชการ
 - ⊕ โรงเรียน สถานที่ศึกษา
 - ⊕ โรงพยาบาล สถานที่อนามัย
 - ⊕ วัด ศาลาธรรม

ที่มา : แผนที่ประกาศท้ายกระทรวงมหาดไทย เรื่องการจัดทำสุขาภิบาลตำบลแม่ใจ
 อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

แผนภาพที่ 3 แผนที่หมู่บ้านหนองโสน ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

หมายเหตุ

- ป๊อกที่ 1 ป๊อก - บ้านเหล่า มีจำนวนกรรมการ 2 คน
- ป๊อกที่ 2 ป๊อก - ซอย 13 มีจำนวนกรรมการ 5 คน
- ป๊อกที่ 3 ป๊อก - บนหลัง มีจำนวนกรรมการ 5 คน
- ป๊อกที่ 4 ป๊อก - ลุ่มหลัง มีจำนวนกรรมการ 4 คน

แผนภาพที่ 4 การแบ่งพื้นที่ในหมู่บ้านเป็น "ป๊อก" ตามพื้นที่การตั้งบ้านเรือน

4.1.2 มีการจัดสรรและปรับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ ให้สอดคล้องกับ ความสามารถและประสบการณ์เดิม

เมื่อได้คณะกรรมการจำนวน 15 ท่านซึ่งเป็นบุคคลที่ชาวบ้านได้เลือกให้เป็นตัวแทนในการบริหารจัดการกองทุน ทางคณะกรรมการทั้ง 15 ท่าน ได้มีการมอบหมายหรือแบ่งหน้าที่ในการบริหารงานกันเอง โดยได้พิจารณาจากหน้าที่ในงานประจำที่ได้ทำอยู่และประสบการณ์ในการทำงานที่มีอยู่ของคณะกรรมการแต่ละท่านให้สอดคล้องกับงานของกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งในแต่ละหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุนได้มีการระบุไว้ในระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ และทางคณะกรรมการได้นำระเบียบดังกล่าวเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพิจารณาจัดสรรบทบาท หน้าที่ของคณะกรรมการ

ข้อมูลจากตารางรายชื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ยกตัวอย่างในกรณีของ นายอนันต์ ดิจิตร จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบอาชีพเกษตรกรด้านการเลี้ยงไก่สามสายพันธุ์ แต่เคยผ่านงานและมีประสบการณ์ด้านการบริหารองค์กรมาก่อนในตำแหน่งของประธานสภาภิบาลตำบลแม่ใจ กองทุนหมู่บ้านก็เป็นกองทุนที่เพิ่งเริ่มจัดตั้ง การมีผู้นำที่เคยผ่านงานด้านนี้มาก่อนจะทำให้งานดำเนินไปอย่างรวดเร็วและการฝึกคนในการทำงานจะเร็วกว่าที่ไม่มีผู้ชี้้นำ จึงทำให้นายอนันต์ ดิจิตร ได้รับเลือกจากคณะกรรมการให้ดำรงตำแหน่งประธานกองทุนหมู่บ้านหนองโบสถ์ กรณีของ นายสุรศักดิ์ ภิระคำ จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีประสบการณ์การทำงานด้านสินเชื่อของสหกรณ์นิคมสันทราย ได้ทำงานที่เกี่ยวข้องกับเอกสารทางการเงิน การปล่อยกู้ การชำระเงินคืนและในส่วนของการทำงานอนุมัติสินเชื่ออีกด้วย จึงถูกเลือกให้เป็นเหรียญกกองทุนฯ ดูแลเรื่องเอกสารด้าน ที่เกี่ยวข้องกับการเงิน การรับ-จ่ายเงิน เป็นต้น

จากการที่นายธัญ ดวงแก้ว ดำรงตำแหน่งเป็นผู้ใหญ่บ้านและเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในหมู่บ้านได้รับความไว้วางใจจากชาวบ้านในด้านการทำงานเป็นทุนเดิม โดยเฉพาะในตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านเป็นที่ปรึกษาของชาวบ้านและกรรมการกองทุนฯ ด้วย เหตุผลหนึ่งในการที่นายธัญ ดวงแก้วไม่ได้เข้ามาเป็นคณะกรรมการกองทุนในชุดที่ 1 นั้นเพราะว่า การรับผิดชอบในหน้าที่ต่าง ๆ พร้อมกันในเวลาเดียวกันจะทำให้งานกระจุกอยู่ที่การทำงานของคนเดียวคนไหนมากเกินไป เช่น การเข้าร่วมการประชุม เมื่อมีหน่วยงานต่าง ๆ แจ้งให้เข้าร่วมการประชุม ก็จะถูkmอบหมายให้เข้าประชุมแทนทุกครั้งและเมื่อเข้าประชุมแล้วจึงนำข่าวสารต่าง ๆ มาบอกกับทางชาวบ้าน ซึ่งอยากเปิดโอกาสให้ชาวบ้านที่มีความสนใจและสมัครใจที่จะเข้าร่วมในการทำงานกับกองทุนเข้ามาบริหารจัดการก่อนและจะเป็นที่ปรึกษาให้ แต่ในการเลือกคณะกรรมการในชุดที่ 2 ที่ประชุมเห็นสมควรในการเลือกเข้าไปบริหารงานกองทุนด้วย เพราะในช่วงแรกผู้ใหญ่บ้านไม่ได้เป็นแค่ที่ปรึกษากองทุนฯ อย่างเดียว แต่ได้เข้าร่วมปฏิบัติงานและทำให้การดำเนินงานเป็นไปได้ด้วยดี จึงทำให้

นายธัญ ดวงแก้ว จึงได้รับคัดเลือกให้บริหารกองทุนในตำแหน่งรองประธานในการคัดเลือกคณะกรรมการชุดที่ 2 นี้

กรณีของนายจันทร์บาน กิระคำ บริหารงานกองทุนหมุนเวียนปฎิบัติเพื่อเกษตรกร มีประสบการณ์เกี่ยวกับการปล่อยสินเชื่อเพื่อการเกษตรต่างกันตรงใช้ปุ๋ยกับกองทุนที่ใช้เงิน ซึ่งสามารถบอกถึงความคิดของสมาชิกผู้กู้ยืมได้ว่า เป็นสมาชิกที่ชำระเงินตรงตามเวลาหรือเป็นสมาชิกที่ยังค้างหนี้อยู่ การชำระเครดิตของสมาชิกกองทุนปุ๋ยแต่ละคนเป็นอย่างไร ซึ่งทำให้การพิจารณาการปล่อยเงินกู้กองทุนเป็นไปอย่างรัดกุมยิ่งขึ้น กรณีของนางสมนึก ปินชัย ได้นำประสบการณ์ในการบริหารกลุ่มสตรีแม่บ้าน กองทุนข้าวสาร มาปรับใช้โดยได้เน้นไปด้านของการสื่อสารระหว่างคณะกรรมการกับสมาชิกและชาวบ้าน เพราะทางกองทุนยังขาดสถานที่ที่จะเผยแพร่เอกสารทางด้านของงานกองทุน จึงมีการปรับการสื่อสารเป็น 1) การสื่อสารแบบการใช้เสียงตามสาย ซึ่งเป็นหน้าที่ของนายธัญ ดวงแก้วที่จะมีการใช้การสื่อสารทางด้านนี้ 2) การสื่อสารในกลุ่มของผู้หญิง โดยจะมีการแลกเปลี่ยนข่าวสารโดยอาศัยที่มีการรวมตัวในกิจกรรมต่าง ๆ ของชาวบ้าน เช่น งานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ งานศพ ฯลฯ งานต่าง ๆ เหล่านี้ ทำให้เกิดการพูดคุย แลกเปลี่ยนและเผยแพร่ข่าวสารได้อย่างแพร่หลาย และสามารถตอบปัญหาของสมาชิกได้อย่างทันท่วงทีและเป็นปัจจุบันอีกด้วย ซึ่งประสบการณ์ดังกล่าวเข้าและด้วยเหตุนี้ทำให้เกิดการจัดสรรในตำแหน่งของฝ่ายประชาสัมพันธ์งานกองทุน

นอกจากนี้ทางคณะกรรมการและชาวบ้าน ได้ช่วยกันเลือกผู้ทรงคุณวุฒิในหมู่บ้านและที่ปรึกษากองทุนฯ ซึ่งเป็นผู้ที่จะคอยแนะนำการทำงานให้กับกองทุนและคอยเป็นที่ปรึกษา หากการทำงานเกิดปัญหาเกิดขึ้น ซึ่งในการจัดสรรตำแหน่งให้คณะกรรมการตามความถนัดในหน้าที่และมีประสบการณ์ในงานทำงานมาก่อนจะทำให้เกิดการบริหารงานกองทุนฯ เป็นไปอย่างรวดเร็วและเกิดการพัฒนาในการทำงานได้ดียิ่งขึ้น เพราะการนำประสบการณ์ในการทำงานเดิมมาใช้ทำให้เกิดการเรียนรู้งานใหม่ที่เร็วขึ้นและหากเจอปัญหาในแต่ละงานก็จะเกิดการแก้ไขงานได้อย่างทันท่วงทีและเกิดประสิทธิภาพในการทำงานอีกด้วย

ตารางที่ 3 รายชื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองโอบสถุดูที่ 1

ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	อายุ (ปี)	การศึกษา	อาชีพ	รายได้ ต่อปี (บาท)	ประสบการณ์/ความสามารถ
1. นายอนันต์ คีจิตร	ประธาน	44	มศ. 3	เกษตรกร	180,000	อดีตกรรมการสุขาภิบาลแม่ใจ
2. นายชินพรัตน์ ภิระคำ	รองประธาน	49	ป.4	เกษตรกร	60,000	ประธานกองทุนหนองโอบสถุดู
3. นางจำเนียร ศรีสอด	เลขานุการ	47	ปริญญาตรี	รับราชการ	180,000	หัวหน้าหน่วยบริการสหกรณ์ออมทรัพย์ครู เชียงใหม่ จำกัด
4. นายสุรศักดิ์ ภิระคำ	เหรัญญิก	36	ปริญญาตรี	รับจ้าง	120,000	พนักงานเดินเชื้อ สหกรณ์นิคมสันทราย
5. นางปราณี พึ่งสุนทร	ผู้ตรวจสอบภายใน	45	มศ. 3	รับราชการ	150,000	คณะกรรมการส่งเสริมการเกษตร
6. นางสมนึก ปินชัย	ประชาสัมพันธ์	45	ป. 4	ค้าขาย	80,000	ประธานกลุ่มสตรีแม่บ้าน
7. นางราตรี บุญชู	นายทะเบียน	38	ป.ว.ช.	ค้าขาย	80,000	สมาชิกกลุ่มแม่บ้าน
8. นายเกษม ไกรมา	ฝ่ายกฎหมาย	47	ปริญญาตรี	รับราชการ	200,000	เจ้าหน้าที่บริหารบุคคล
9. นายสุขสันต์ สรรสวัสดิ์	ฝ่ายกฎหมาย	38	ปริญญาตรี	รับเหมาออกแบบก่อสร้าง	200,000	
10. นางปราณี ใจ मुख	ผู้ช่วยเลขานุการ	41	มศ. 3	รับจ้าง	100,000	ทำงานสำนักงานนายความ
11. นางพิบูล บุญมา	ผู้ช่วยเหรัญญิก	33	มศ. 3	รับจ้าง	36,000	เลขานุการกลุ่มสตรีแม่บ้าน
12. นายประวิทย์ คำเขียว	ผู้ช่วยนายทะเบียน	35	ป.ว.ช.	รับจ้าง	60,000	กรรมการหมู่บ้าน
13. นางศรีเดช ใจคำ	ผู้ช่วยประชาสัมพันธ์	49	ป. 4	รับจ้าง	36,000	ประธาน อ.ส.ม.
14. นายสนั่น สัมศรี	ฝ่ายติดตามและประเมินผล	45	ป. 4	เกษตรกร	50,000	สมาชิก อ.ส.ม.
15. นางสาวอำภา อภิชัย	ผู้ช่วยฝ่ายติดตามและประเมินผล	40	ม. 3	ค้าขาย	36,000	สมาชิก อ.ส.ม.

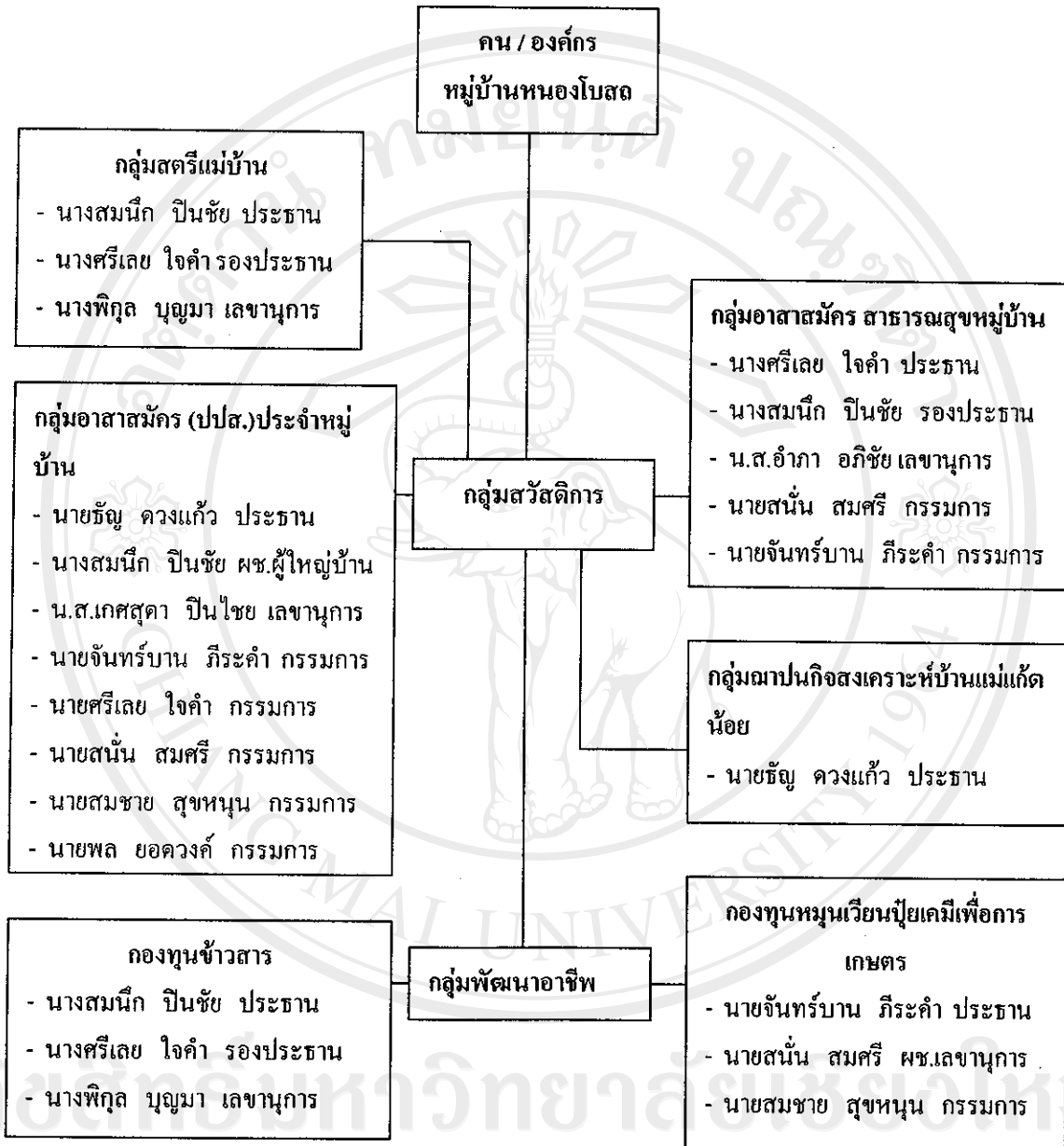
ตารางที่ 4 รายชื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองโอบสถชุดที่ 2

ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	อายุ (ปี)	การศึกษา	อาชีพ	รายได้ ต่อปี (บาท)	ประสบการณ์/ความสามารถ
1. นายอนันต์ ศิจิตร	ประธาน	45	มศ. 3	เกษตรกร	180,000	อดีตรมการสุขาภิบาลแม่โจ้
2. นายธัญ คุ้มแก้ว	รองประธาน	50	ป.4	ค้าขาย	120,000	ผู้ใหญ่บ้าน
3. นางจำเนียร ศรีสอาด	เลขานุการ	48	ปริญญาตรี	รับราชการ	180,000	หัวหน้าหน่วยบริการ สหกรณ์ออมทรัพย์ ครูเชียงใหม่ จำกัด
4. นายสุรศักดิ์ ภิระก่า	เหรัญญิก	37	ปริญญาตรี	รับจ้าง	120,000	พนักงานเดินเรือ สหกรณ์นิคมสันทราย
5. นายจันทร์บาน ภิระก่า	ผู้ตรวจสอบ	51	ป.4	เกษตรกร	60,000	ผู้ทรงคุณวุฒิประจำหมู่บ้าน
6. นางสมนึก ปินชัย	ประชาสัมพันธ์	45	ป.4	ค้าขาย	80,000	ประธานกลุ่มสตรีแม่บ้าน
7. นางจันทภา ไตรี่มา	นายทะเบียน	38	ปริญญาตรี	รับราชการ	200,000	เจ้าหน้าที่บริหารบุคคล
8. นางราตรี บุญชู	นายทะเบียน	38	ป.ว.ช.	ค้าขาย	80,000	สมาชิกกลุ่มแม่บ้าน
9. นางพิกุล บุญมา	ผู้ช่วยเหรัญญิก	33	มศ. 3	รับจ้าง	36,000	เลขานุการกลุ่มสตรีแม่บ้าน
10. นางประนอม จันทะรังษี	ผู้ช่วยเลขานุการ	41	ปริญญาตรี	รับราชการ	200,000	เจ้าหน้าที่บริหารบุคคล
11. นางสาวกสสุตา ปินไชย	ผู้ช่วยเหรัญญิก	24	ปริญญาตรี	นักศึกษา	-	การจัดทำบัญชี
12. นางปราณี ทุ่งสุนทร	ผู้ตรวจสอบ	46	มศ. 3	รับราชการ	150,000	คณะกรรมการส่งเสริมการเกษตร
13. นายประวิทย์ คำเขียว	ฝ่ายติดตามและประเมินผล	36	ป.ว.ช.	รับจ้าง	60,000	กรรมการหมู่บ้าน
14. นายสมชาย สุขหนูน	ฝ่ายติดตามและประเมินผล	50	ป.4	เกษตรกร	60,000	ผู้ทรงคุณวุฒิในหมู่บ้าน
15. นายพล ยอดวงศ์	ฝ่ายติดตามและประเมินผล	49	ม.ศ. 3	รับจ้าง	80,000	ผู้ทรงคุณวุฒิในหมู่บ้าน

ตารางที่ 5 รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ประภคษา

ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	อายุ (ปี)	การศึกษา	อาชีพ	รายได้ ต่อปี (บาท)	ประสบการณ์/ความสามารถ
1. นายชัย ดวงแก้ว	ที่ปรึกษา	50	ป.4	ค้าขาย	120,000	ผู้ใหญบ้าน
2. นายขวัญชัย ปิ่นชัย	ที่ปรึกษา	45	ป.4	ค้าขาย	60,000	สมาชิกเทศบาลตำบลแม่ใจ
3. นางวันดี ศรีโพธิ์	ที่ปรึกษา	60	ป.4	ค้าขาย	36,000	สมาชิกกลุ่มแม่บ้าน
4. นายชุมพล รินคำ *	ผู้ทรงคุณวุฒิ	49	ปริญญาโท	รับราชการ	300,000	ผู้อำนวยการด้านการส่งเสริม สหกรณ์
5. นายจรูญ วงศ์คำ *	ผู้ทรงคุณวุฒิ	45	ปริญญาโท	รับราชการ	300,000	ผู้อำนวยการด้านการศึกษา

* หมายถึง ได้เพิ่มรายชื่อมาทีหลัง

หมายเหตุ รายชื่อคนในแต่ละองค์กร ได้เลือกเฉพาะรายชื่อของคนที่ได้เข้ามาเป็นคณะกรรมการ
กองทุนหมู่บ้าน

แผนภูมิที่ 3 รายชื่อคนและองค์กรในหมู่บ้านหนองโสน

4.2.3 มีการปรับใช้แนวทางการบริหารจัดการสมัยใหม่กับเงื่อนไขของชาวบ้าน

ในการรับนโยบายกองทุนฯ ทำให้หมู่บ้านต้องมีการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อปรับตัวให้เข้ากับนโยบาย ชาวบ้านได้รับรู้ข่าวสารต่าง ๆ จากสื่อหลากหลายประเภท เช่น โทรทัศน์ วิทยุ การสื่อสารระหว่างบุคคล ฯลฯ เมื่อมีนโยบายดังกล่าวถึงหมู่บ้าน ชาวบ้านได้มีการปรับแนวทางการบริหารจัดการองค์กรสมัยใหม่เกิดขึ้น เช่น มีการจัดประชุม โดยชาวบ้านต้องส่งหัวหน้าครอบครัวเข้าร่วมการประชุมเกิน 3 ใน 4 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดถึงจะจัดประชุมได้ สำหรับชาวบ้านแล้ว จะเป็นสมาชิกในครัวเรือนไม่จำเป็นต้องเป็นหัวหน้าครอบครัวขอให้ได้เข้าร่วมการประชุมเท่านั้น ในส่วนของการตัดสินใจร่วมของชาวบ้าน เช่น ถ้าชาวบ้านเห็นสมควรที่จะเลือกบุคคลท่านใดก็ตามมาเป็นกรรมการก็จะเสนอต่อที่ประชุม และส่วนใหญ่เห็นพ้องด้วย เกณฑ์ต่าง ๆ ตามระเบียบกองทุนหมู่บ้านแห่งชาตินั้นเป็นเพียงแนวการเลือกหนึ่ง เช่น ถ้าระเบียบฯกำหนดว่าให้เลือกคณะกรรมการจำนวน 15 คน ชาวบ้านก็จะเลือกคณะกรรมการจำนวน 15 คน แต่วิธีการได้มาซึ่งคณะกรรมการมาบริหารจัดการงานกองทุนฯขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของชาวบ้าน เช่น ชาวบ้านจะเน้นเลือกเอาคนที่ชาวบ้านเห็นถึงผลงานหรือชาวบ้านเคยเลือกให้เข้าไปทำงานในกลุ่มหรือกองทุนต่าง ๆ ของชุมชนมาก่อน อีกส่วนหนึ่ง บุคคลผู้นั้นต้องเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้านและเป็นคนที่ชาวบ้านไว้วางใจ ส่วนการกำหนดหน้าที่ของคณะกรรมการที่จะเข้ามาบริหารงานจัดการ ดูแลเงินที่เป็นของส่วนรวมก็ให้มีการจัดสรรหน้าที่เอง

ในส่วนของการร่างระเบียบกองทุนหมู่บ้านหนองโสนก็เช่นกัน การกำหนดดอกเบี้ยเงินกู้ซึ่งทางคณะกรรมการได้ขอให้ชาวบ้านช่วยกันพิจารณาและลงมติเห็นชอบเป็นข้อ ๆ ไปตามลำดับ โดยชี้แจงให้ชาวบ้านรับทราบว่าข้อใดแก้ไขได้หรือบางข้อที่ไม่สามารถแก้ไขได้จะไม่มีการแก้ไข เช่น ข้อ 34 วงเงินกู้ให้แก่สมาชิกรายหนึ่งในวงเงินไม่เกิน 20,000 บาท (สองหมื่นบาท) ให้คงไว้ตามระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เป็นต้น และในส่วนที่สามารถแก้ไขได้ เช่น อัตราดอกเบี้ยเงินกู้จากเดิมร้อยละ 12 บาทต่อปี หรือ 1 บาทต่อเดือน โดยให้ชาวบ้านแสดงความคิดเห็น และมีมติเห็นควรที่อัตราดอกเบี้ยคือ ร้อยละ 6 บาทต่อปีหรือร้อยละ 0.50 บาทต่อเดือน เพราะถ้าหากเป็นอัตราที่สูงเกินไปจะไม่มีใครที่ยื่นกู้ และถ้าไม่มีดอกเบี้ยเงิน 1 ล้านก็เท่าเดิม ไม่มีการแบ่งปันผลประโยชน์ และทำให้ผู้กู้ได้เปรียบเกินไป หากนำไปลงทุนแล้วมีผลตอบแทนก็จะเป็นเรื่องที่ดี แต่หากกู้ไปแล้วนำเงินไปใช้ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์แล้วจะนำเงินที่ไหนดมาชำระคืน นอกจากการกู้ที่อื่นมาชำระก่อน ก่อให้เกิดการหมุนเวียนเงินสร้างภาระหนี้ที่เกิดขึ้นมากด้วย จึงควรมีอัตราดอกเบี้ยเพื่อกันไว้และผู้กู้ต้องชำระดอกเบี้ยทุกเดือนด้วย เพื่อเกิดการกระตุ้นไม่ให้นำเงินไปใช้ในทางที่ผิดและกระตุ้นให้สมาชิกได้ปฏิบัติตามระเบียบของกองทุนอีกด้วย

4.2.4 มีการเพิ่มความรู้และทักษะด้านการบริหารจัดการกองทุน ให้คณะกรรมการกองทุน

ทางคณะกรรมการได้มีการเตรียมความพร้อมรับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน โดยการเข้าร่วมประชุมทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งมีคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัดและเจ้าหน้าที่จากหลากหลายหน่วยงานเข้าประชุมชี้แจงถึงนโยบายทางรัฐบาลที่จะดำเนินการเพื่อการแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนและชี้แจงถึงรายละเอียดต่าง ๆ ของนโยบายที่ทางภาครัฐได้ดำเนินการอยู่ซึ่งได้นั้นเกี่ยวกับการทำความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน โดยเริ่มตั้งแต่ความเป็นมา วัตถุประสงค์ของกองทุนฯตลอดจนถึงรายละเอียดในด้านของการดำเนินการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านของแต่ละหมู่บ้านที่ควรจัดทำ การอนุมัติเงินกองทุนฯตลอดจนการซักถามถึงแต่ละหมู่บ้านว่าการดำเนินการของแต่ละหมู่บ้านไปถึงขั้นตอนไหนกันแล้วและการติดตามข้อมูลของแต่ละหมู่บ้านควรจะติดตามได้ที่ไหนตลอดจนการรับฟังข้อสงสัยและข้อซักถามของผู้เข้าร่วมการประชุมอีกด้วย

ในด้านของการบริหารกองทุนฯ มีการจัดทำบัญชีกองทุน ซึ่งเป็นเอกสารที่รายงานผลการดำเนินงานกองทุนฯเสนอต่อคณะกรรมการระดับอำเภอ เพื่อรายงานความก้าวหน้าในการดำเนินงานกองทุนฯ และเสนอต่อธนาคารออมสินเพื่อใช้เป็นหลักฐานหนึ่งในการขออนุมัติเบิกผลกำไรมาจัดสรร โดยสถาบันราชภัฏเชียงใหม่ ได้เป็นหน่วยงานที่จัดฝึกอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านการจัดทำบัญชีกองทุน และทางกองทุนฯได้ส่งนายสุรศักดิ์ ภีระคำ เற்றுญิกกองทุนเข้าร่วมการประชุมครั้งนี้ เรียนรู้วิธีการจัดทำบัญชี การลงรายละเอียดงบประมาณต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติการจัดทำบัญชีได้อย่างถูกวิธีและถูกต้อง เพื่อให้การจัดทำบัญชีกองทุนเป็นไปในรูปแบบเดียวกันซึ่งสามารถถ่ายทอดให้กับกรรมการในชุดใหม่ที่จะเข้ามาบริหารจัดการแทนกรรมการชุดเดิมต่อไป

กรณีของการสร้างเครือข่ายกองทุนฯ โดยการสร้างเครือข่ายกับชุมชนในระดับตำบลก่อน โดยจัดให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ระหว่างหมู่บ้านต่อหมู่บ้านและคนในหมู่บ้าน มีนายอนันต์ วิริยา เป็นประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านระดับตำบลป่าไผ่ และมีการพัฒนาเป็นการเรียนรู้เครือข่ายในระดับอำเภอสันทราษฎร์ต่อมา และเมื่อมีการรวมตัวในระดับที่ใหญ่ขึ้นทำให้เกิดการรับรู้ข่าวสารต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวางขึ้น เช่น มีตัวอย่างของกองทุนฯที่ประสบความสำเร็จและสามารถเป็นตัวอย่างในการอบรมศึกษาดูงาน เพื่อนำทักษะและความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับการบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับกองทุนฯมาประยุกต์ใช้ เช่น กองทุนหมู่บ้านป่าขาม หมู่ 3 ตำบลแม่ใจ อำเภอ สันทราษฎร์ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับการยกย่องให้เป็นกองทุนหมู่บ้านดีเด่นระดับอำเภอ เนื่องจากเป็นหมู่บ้านที่มีการบริหารจัดการที่ประสบความสำเร็จทั้งด้านของการนำเงินไปใช้

หมุนเวียนในธุรกิจชุมชนและการเชื่อมโยงสินค้าผลิตภัณฑ์ของเล่นไม้ เป็น สินค้า 1 ผลิตภัณฑ์ 1 ตำบล ซึ่งเป็นหมู่บ้านหนึ่งที่มีการศึกษาดูงานอย่างต่อเนื่อง และได้รับโอกาสการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ในการเปิดตลาดทางการค้ามากขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นโอกาสหนึ่งของคณะกรรมการในการศึกษาดูงานของกองทุนหมู่บ้านหนองโปลาเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้งานของคณะกรรมการ และสามารถสร้างโอกาสของสมาชิกในการพัฒนาอาชีพ ซึ่งเป็นแบบอย่างที่ดีในการกระตุ้นให้ชาวบ้านเกิดการรวมกลุ่มในการพัฒนาอาชีพในอนาคตต่อไป

4.2.5 การกำหนดเกณฑ์การชำระคืนเงินกู้ มีความยืดหยุ่นตามเงื่อนไขของกิจกรรมสร้างรายได้

สำหรับการรับชำระคืนเงินของสมาชิก ทางคณะกรรมการได้มีการรับชำระคืนเป็นเงินสดหรือเช็คเงินสดเท่านั้น และในการชำระเงินคืนของสมาชิก จะมีการชำระเงินคืนใน 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การชำระคืนดอกเบี้ยเงินกู้ สำหรับดอกเบี้ยสมาชิกต้องชำระคืนทุกเดือน ส่วนที่ 2 การชำระคืนเงินต้น จะเป็นการตกลงร่วมกันของคณะกรรมการกับผู้กู้ โดยนำเอาโครงการที่ได้นำเสนอเพื่อขอกู้เงินมาเป็นองค์ประกอบในการพิจารณาด้วย ซึ่งจากตารางผลการปล่อยกู้ทั้งหมดของกองทุนหมู่บ้านหนองโปลา ตั้งแต่เดือนกันยายน 2544 ถึง เดือนพฤษภาคม 2546 วัตถุประสงค์ในการขอกู้เงินได้เน้นไปทางภาคการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาคือการค้าขาย สำหรับภาคการเกษตร การลงทุนส่วนใหญ่ต้องรอผลการผลิตอย่างน้อย 4 - 6 เดือนถึงจะเก็บเกี่ยวหรือเก็บผลผลิตได้ เช่น การปลูกดอกดาวเรือง การเลี้ยงปลานิลในบ่อกระชัง การปลูกพืชผัก เป็นต้น ทางคณะกรรมการจะอนุมัติให้เป็นการส่งเป็นรายงวดหรือรายปี ในส่วนของการค้าขาย สมาชิกที่กู้เงินเพื่อที่จะนำเงินไปลงทุนค้าขาย รายได้ที่สมาชิกท่านนั้นได้รับคือทุกวัน ดังนั้นการชำระคืนเงินต้นควรเป็นทุกเดือน ในกรณีของผู้ประกอบการห่อผักก็เช่นกัน เกิดรายได้ทุกเดือนทางคณะกรรมการกองทุนจึงขอตกลงร่วมกับผู้กู้ในการชำระคืนเงินต้นทุกเดือน ซึ่งสมาชิกผู้กู้ส่วนใหญ่เห็นด้วยและนำไปปฏิบัติด้วยดี สำหรับระยะเวลาในการส่งคืน กรณีรายเดือน คือ ส่งเงินต้นและดอกเบี้ยทุกเดือน กรณีรายปี คือ ส่งดอกเบี้ยทุกเดือนและส่งเงินต้นเป็นงวดหรือเป็นปี และการชำระคืนเงินนั้นทางคณะกรรมการได้ใช้วิธีการคิดดอกเบี้ย โดยใช้หลักการลดต้นลดดอกเบี้ย คือ ถ้าจำนวนเงินต้นลดจำนวนดอกเบี้ยก็จะลดลงตาม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับข้อตกลงร่วมกันของคณะกรรมการและผู้กู้ว่าจะส่งเงินชำระคืนเป็นกรณีรายเดือนหรือรายปี

สำหรับสมาชิกท่านใดก็ตามที่ชำระเงินครบจำนวนก่อนกำหนด ในการขอกู้เงินในครั้งต่อไปจะได้รับเครดิตทางการเงินที่ดี จะได้รับการพิจารณาการอนุมัติเงินที่รวดเร็วและไม่มีการอนุมัติจำนวนเงินที่น้อยกว่าที่ขอยื่นกู้ ทั้งนี้ผู้กู้สูงสุดได้เพียง 20,000 บาท

ตารางที่ 6 ผลการดำเนินงานของหมู่บ้านหนองบัวสถแยกตามประเภทอาชีพ ตั้งแต่วันที่ 1 ก.ย. 2544 – 30 พ.ค. 2546

ที่	งวดที่	จำนวนสมาชิก ที่กู้ (ราย)	จำนวนเงิน ที่อนุมัติ (บาท)	ประเภทอาชีพที่สมาชิกกู้ยืมเงินไปลงทุน				รวม							
				เกษตร		ค้าขาย			อุตสาหกรรม		ช่าง		งานบริการ + อื่นๆ		
				ราย	เงิน	ราย	เงิน		ราย	เงิน	ราย	เงิน	ราย	เงิน	
1	3/2544	32	575,000	14	245,000	12	210,000	1	20,000	3	60,000	2	40,000	2	40,000
2	4/2544	7	140,000	2	40,000	3	60,000	-	-	-	-	2	40,000	-	-
3	5/2544	9	119,000	2	30,000	3	60,000	-	-	1	20,000	3	9,000	3	9,000
4	6/2544	3	43,000	1	20,000	-	-	-	-	1	20,000	1	3,000	1	3,000
5	1/2545	2	23,000	1	20,000	-	-	-	-	-	-	1	3,000	1	3,000
6	4/2545	1	20,000	-	-	1	20,000	-	-	-	-	-	-	-	-
7	5/2545	4	29,000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	29,000
8	6/2545	3	43,000	1	20,000	1	20,000	-	-	-	-	-	-	1	3,000
9	7/2545	7	123,000	2	40,000	2	40,000	-	-	-	-	1	20,000	2	23,000
10	8/2545	8	140,000	4	60,000	1	20,000	-	-	-	-	-	-	3	60,000
11	9/2545	13	208,000	3	45,000	5	90,000	1	20,000	-	-	-	-	4	63,000
12	10/2545	13	230,000	7	130,000	4	70,000	-	-	-	-	1	20,000	1	10,000
13	11/2545	5	92,000	4	72,000	-	-	-	-	-	-	1	20,000	-	-
14	12/2545	5	61,000	-	-	3	55,000	-	-	-	-	-	-	2	6,000
15	1/2546	5	83,000	-	-	4	80,000	-	-	-	-	-	-	1	3,000
16	2/2546	3	45,000	1	15,000	1	20,000	-	-	-	-	-	-	1	10,000
17	3/2546	5	66,000	1	20,000	-	-	-	-	-	-	2	40,000	2	6,000
	รวม	125	2,050,000	43	757,000	40	745,000	2	40,000	10	200,000	30	308,000	30	308,000

4.2.6 มีการจัดสรรผลตอบแทนให้แก่คณะกรรมการในรูปแบบที่เหมาะสม

เมื่อมีผลกำไรเกิดขึ้น การจัดสรรผลกำไรหรือผลประโยชน์ที่ได้รับควรเป็นไปอย่างทั่วถึง และตามระเบียบกองทุนหมู่บ้านหนองโบสถ์ที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งกำไรถือได้ว่าเป็นผลประโยชน์หนึ่งที่ทางกองทุนฯ ได้รับจากการดำเนินงานที่ผ่าน โดยที่กำไรต่าง ๆ นี้มาจากความร่วมมือของสมาชิกในการที่สมาชิกกู้ยืมเงินและดอกเบี้ยต่าง ๆ ที่กองทุนฯ ได้รับ ซึ่งเป็นสิ่งจูงใจหนึ่งที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม และเกิดความร่วมมือจากสมาชิก และชาวบ้านได้อีกทางหนึ่ง

จากตารางข้อมูลการจัดสรรผลกำไรสุทธิประจำปีตั้งแต่วันที่ 1 ก.ย. 2544 – 30 มิ.ย. 2545 ได้มีการจัดสรรผลกำไรให้สำหรับสมาชิก โดยสมาชิกจะได้รับการจัดสรรผลกำไรในรูปแบบของเงินปันผลที่ได้จากการซื้อหุ้นเป็นจำนวนร้อยละ 10 ของผลกำไรสุทธิในรอบปีนั้น ยอดกำไรสุทธิคือ 31,901 บาท เป็นเงินปันผลหุ้นให้กับสมาชิกร้อยละ 10 เป็นจำนวนเงิน 3,190 บาท โดยจัดสรรให้สมาชิกตามจำนวนหุ้นมีทั้งหมด 421 หุ้น เฉลี่ยเป็นจำนวน 7 บาท / 1 หุ้น (1 หุ้น = 100 บาท) ซึ่งสมาชิกได้แสดงความคิดเห็นในหลาย ๆ ด้าน เช่น “ทำไมได้น้อย” “ได้แค่นี้เองหรือ” บางส่วนก็แสดงความคิดเห็นว่า “ได้มากกว่าสถาบันการเงินต่าง ๆ ที่มีอยู่” ซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่มีความเห็นถึงการปันผลว่า เงินปันผลที่ได้รับดังกล่าวเป็นจำนวนเงินที่น้อยก็จริง แต่ยอมรับว่าในจำนวนเงิน 100 บาท ได้ดอกเบี้ยมากกว่าสถาบันการเงินต่าง ๆ ในระยะเวลาหนึ่งปีเท่ากัน และหากกองทุนได้กำไรสุทธิมากขึ้น จำนวนเงินปันผลดังกล่าวก็จะมีการจัดสรรมากขึ้นด้วยเช่นกัน ซึ่งทำให้สมาชิกหลายท่านออมเงินกับกองทุนในรูปแบบของการซื้อหุ้นหรือการเพิ่มหุ้นมากขึ้นด้วย

สำหรับคณะกรรมการกองทุนฯ จะได้รับการจัดสรรผลกำไรในรูปแบบของเงินตอบแทนของคณะกรรมการกองทุน จำนวนร้อยละ 40 ของผลกำไรสุทธิในรอบปีนั้น ๆ ยอดกำไรสุทธิคือ 31,901.95 บาท จัดสรรเป็นค่าตอบแทนให้คณะกรรมการร้อยละ 40 เป็นจำนวนเงิน 12,760 บาท ซึ่งจำนวนเงินดังกล่าวแบ่งสรรให้คณะกรรมการจำนวน 15 คน ๆ ละเท่า ๆ กัน เป็นจำนวน 850 บาท ส่วนคณะกรรมการท่านใดที่ขาดการประชุมจะถูกตัดเบี้ยประชุมครั้งละ 65 บาท (คิดจากจำนวนเงินที่กรรมการแต่ละท่านจะได้รับหารจำนวนเดือน) ซึ่งจำนวนเงินที่ถูกตัดเบี้ยประชุมจะถูกเก็บไว้เป็นจำนวนเงินให้กรรมการที่ไปประชุมนอกสถานที่ตามที่มีหน่วยงานต่าง ๆ จัดประชุมขึ้น ซึ่งจำนวนเงินที่จัดสรรให้คณะกรรมการจำนวน 850 บาท เป็นจำนวนเงินที่คณะกรรมการได้ร่วมกันทำงานทั้งปี คณะกรรมการส่วนใหญ่มีความเห็นเกี่ยวกับอัตราร้อยละ 40 ว่าถึงเป็นอัตราที่สูงแต่จำนวนเงินตอบแทนที่ได้รับนั้นมีน้อย จะให้อัตราผลตอบแทนคณะกรรมการเพิ่มขึ้นทางคณะกรรมการก็มีความเห็นว่าไม่เพิ่มเพราะทุกคนได้รับผลประโยชน์ที่เท่า ๆ กัน ถึงแม้ว่าจะเป็นผลตอบแทนทั้งปีแต่ก็ไม่ได้ทำทุกวัน และไม่ใช่งานที่ต้องหารายได้เข้าคณะกรรมการแต่เป็นงานที่เกี่ยวกับการดูแลเงินของชาวบ้านซึ่งเป็นญาติพี่น้องด้วยกัน แต่ถ้าจะให้ลดคณะกรรมการส่วนใหญ่ไม่เห็น

ด้วย เพราะจำนวนผลตอบแทนมีน้อยและผลตอบแทนไม่ใช่สิ่งจูงใจให้เข้าร่วมกันทำงาน แต่เพราะความไว้วางใจของชาวบ้านต่างหากที่ทำให้เกิดคณะกรรมการเข้ามาบริหารจัดการกองทุนจนถึงปัจจุบัน ซึ่งคณะกรรมการก็มีความเห็นพ้องต้องกันว่าในอัตราร้อยละ 40 นั้นมีความเหมาะสม เพราะไม่ได้ขึ้นอยู่กับอัตราร้อยละของผลตอบแทน แต่ขึ้นอยู่กับการเข้ามามีส่วนร่วมของคณะกรรมการในการบริหารงานมากกว่า แต่เมื่อได้เปรียบเทียบกับหมู่บ้านใกล้เคียงในชุมชนซึ่งได้เจอในกรณีที่ต่างกันออกไป ได้มีการจัดสรรผลกำไรเป็นเงินตอบแทนคณะกรรมการในอัตราที่น้อยกว่า และมีการเน้นที่จะแบ่งให้คนที่ทำงานมากกว่าได้รับจำนวนเงินที่มากกว่าหรือเมื่องานกระจุกอยู่ที่กรรมการท่านใดท่านหนึ่งกรรมการท่านนั้นก็จะได้รับเงินตอบแทนครั้งหนึ่งหรือทั้งหมดของผลตอบแทนที่ได้รับไม่เป็นไปตามระเบียบของกองทุนฯ ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับข้อตกลงกันของคณะกรรมการ และสมาชิกในแต่ละกองทุนหมู่บ้านเป็นส่วนสำคัญในการจัดสรรผลกำไรด้วยเช่นกัน

ตารางที่ 7 การจัดสรรผลกำไรสุทธิประจำปี ตั้งแต่วันที่ 1 ก.ย. 2544 – 30 มิ.ย. 2545

รายการ	ร้อยละ	จำนวนเงิน (บาท)
1. เป็นเงินปันผลหุ้น	10	3,190.10
2. เป็นเงินประกันความเสี่ยง	20	6,380.20
3. เป็นเงินตอบแทนคณะกรรมการกองทุนฯ	40	12,760.40
4. เป็นเงินสมทบกองทุน	10	3,190.10
5. เป็นเงินเพื่อสาธารณประโยชน์	5	1,595.05
6. เป็นเงินอื่นๆตามคณะกรรมการเห็นสมควร	5	1,595.05
7. เป็นเงินเพื่อสวัสดิการสมาชิก	10	3,190.10
รวม	100	31,901.00

4.2.7 การระดมทุนสำรองในรูปของการเพิ่มหุ้น

สำหรับกองทุนหมู่บ้านหนองโอบสถไม่มีการออมเงินหรือระดมทุนสำรองในรูปของเงินสำรอง เนื่องจากเป็นเงินที่สมาชิกตกลงกันที่จะออมทุกเดือน ซึ่งสมาชิกได้ให้ความเห็นว่า เป็นการเพิ่มรายจ่ายให้กับสมาชิกในทุก ๆ เดือน ถึงแม้ว่าเมื่อลาออกจากการเป็นสมาชิกจะได้รับเงินออมสำรองดังกล่าวคืนครบจำนวนพร้อมกับเงินปันผลก็ตาม อีกทั้งเป็นการเพิ่มภาระให้กับคณะกรรมการ หากสมาชิกไม่นำเงินมาออมในเดือนนั้นต้องมีการติดตามทวง และปัญหาของคณะกรรมการปัญหาหนึ่งก็คือ คณะกรรมการแต่ละท่านมีหน้าที่การงานเดิมอยู่ ไม่สามารถดูแลงานด้านกองทุนได้อย่างเต็มที่ รวมทั้งการร่วมงานกันเป็นครั้งแรกของคณะกรรมการจำนวน 15 ท่าน กำลังเรียนรู้งานกองทุนและวางแผนการทำงานร่วมกันอยู่ จึงไม่ยากให้เกิดความยุ่งยากทั้งคณะกรรมการและสมาชิกกองทุนฯ จึงทำให้ไม่มีการออมเงินสำรองเกิดขึ้น หลังจากนั้นทางคณะกรรมการได้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ข่าวสารต่าง ๆ กับกองทุนหมู่บ้านอื่น ๆ ที่อยู่ในชุมชนใกล้เคียง และได้ทำการสอบถามเกี่ยวกับการออมเงินสำรองกับหมู่บ้านที่มีผลการออมเงินสำรองที่มีจำนวนเงินมากหลาย ๆ หมู่บ้าน ซึ่งได้นำวิธีการจัดเก็บเงินสำรองมาปรับใช้โดยเสนอต่อสมาชิกในที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปีและทำให้ได้ข้อสรุปในการออมเงินของกองทุนหมู่บ้านหนองโอบสถ ที่ว่า ควรมีการออมเงินในลักษณะของการเพิ่มหุ้นและเพิ่มหุ้นทุก ๆ ปี ปีละ 200 บาท โดยแบ่งจ่ายเป็น 2 งวดคือครึ่งปีแรกและครึ่งปีหลัง นอกจากนั้น สามารถนำเงินออมในรูปของการเพิ่มหุ้นไปปล่อยกู้ให้กับสมาชิกในรูปแบบของเงินกู้ฉุกเฉินได้ ไม่เพียงเท่านั้นสมาชิกสามารถออมเงินในรูปของการเพิ่มหุ้นได้อย่างไม่จำกัดจำนวนหุ้น ตามความเห็นของสมาชิกที่จะออมเงินกันเอง และแนวทางดังกล่าวสมาชิกมีมติเห็นชอบและได้นำไปปฏิบัติตามโดยมีสมาชิกมาเพิ่มหุ้นอย่างต่อเนื่อง

4.2.8 มีมาตรการการตัดเบี่ยงการประชุมเพื่อกระตุ้นให้คณะกรรมการเข้าร่วมการประชุมประจำเดือน

การประชุมของคณะกรรมการจะมีการประชุมทุกเดือน ซึ่งจะใช้เวลาในช่วงกลางคืนเป็นเวลาในการประชุม หากคณะกรรมการท่านใดติดภาระกิจในการทำงาน สามารถลาการประชุมครั้งนั้นได้และไม่ถูกตัดเบี่ยงการประชุม หากไม่มีการบอกกล่าวหรือเขียนจดหมายลาจะถือว่ากรรมการท่านนั้นขาดการประชุม แต่หากการลาของกรรมการมีผลทำให้ไม่ครบองค์ประชุมก็จะมี การเลื่อนการประชุมเป็นวันถัดไป

สำหรับคณะกรรมการชุดที่ 1 ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 28 มิถุนายน 2544 นั้นได้มีกรรมการที่ขาดสถานะภาพการเป็นกรรมการกองทุนจำนวน 1 รายคือ นายสุขสันต์ สรรสวัสดิ์ ขาดสถานะภาพการเป็นกรรมการกองทุน เนื่องจากการประชุมในปี 2544 - 2545 จำนวน 12 เดือน เข้าร่วมการประชุมเพียง 1 ครั้ง คือครั้งที่ 1/2544 หลังจากนั้นไม่เคยเข้าร่วมการประชุมอีกเลย แสดงให้เห็นการไม่จริงใจเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุน และไม่ได้สมัครใจเข้ามาทำงานตั้งแต่แรก แต่เพราะชาวบ้านได้เลือกเข้ามาด้วยความไว้วางใจ จึงทำให้เกิดความตั้งใจ แต่เป็นเพียงระยะสั้น ๆ เท่านั้น สำหรับคณะกรรมการชุดที่ 2 ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 15 กันยายน 2545 นั้นขณะนี้ได้มีกรรมการที่ขาดสถานะภาพการเป็นกรรมการกองทุน จำนวน 1 รายคือ นางพิกุล บุญมา เนื่องจากการขาดการประชุมคณะกรรมการกองทุนเป็นจำนวน 3 ครั้งโดยไม่บอกกล่าวและไม่ได้มีการเขียนจดหมายลาและไม่ช่วยเหลืองานกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งได้ขาดการประชุมตั้งแต่ครั้งที่ 11/2545, 12/2545, 2/2546, 3/2546, 4/2546 และเมื่อสอบถาม นางพิกุล บุญมาได้ให้เหตุผลว่าเนื่องจากการอาชีพการรับเหมาก่อสร้างที่ทำอยู่จึงทำให้ไม่มีเวลาไปร่วมกิจกรรมกองทุน และช่วยงานตามที่กองทุนได้มอบหมายให้ได้จึงขอลาออกจากการเป็นกรรมการกองทุนด้วยวิธีการบอกกล่าวทางโทรศัพท์ผ่านทางนายธัญ ดวงแก้ว (รองประธาน) และจะเข้าที่ประชุมของคณะกรรมการเพื่อเข้าไปลาออกจากการเป็นสมาชิกด้วยตนเอง ดังนั้นทางคณะกรรมการจึงเห็นสมควรให้พ้นสภาพการเป็นคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองโปลาตั้งแต่วันที่ 5 พฤษภาคม 2546 เป็นต้นไป

ซึ่งทางคณะกรรมการเองก็มีการนำประเด็นในเรื่องของการขาดการประชุมเข้าร่วมปรึกษาหารือกันในที่ประชุม โดยได้หาวิธีการต่าง ๆ มาปรับใช้ เช่น ไม่ให้คณะกรรมการท่านนั้นกู้เงินกองทุนฯ ซึ่งกรรมการบางท่านไม่ได้กู้เงินกองทุนฯ เป็นเพียงสมาชิกอย่างเดียว อีกกรณีหนึ่ง ให้ลาออกจากการเป็นคณะกรรมการ หากการประชุมเพียง 1 - 2 ครั้ง ทำให้ขาดจากการเป็นกรรมการ ก็คงไม่มีคณะกรรมการกองทุนเพื่อมาบริหารงาน จึงทำให้เกิดข้อตกลงร่วมกันของคณะกรรมการ โดยใช้มาตรการการตัดเบี้ยประชุม ในกรณีที่กรรมการขาดการประชุมเกิน 3 ครั้ง โดยไม่มีการบอกกล่าวหรือลา แต่ยังคงให้เป็นคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านอยู่โดยเงินค่าตอบแทนที่ถูกตัดไปนั้น จะนำไปเป็นเงินสวัสดิการให้กับกรรมการกองทุนฯ ที่ไปฝึกอบรมหรือเข้าร่วมการประชุม นอกสถานที่ตามที่หน่วยงานต่าง ๆ จัดขึ้น และจากการนำมาตรการดังกล่าวมาปรับใช้ กรรมการที่ขาดการประชุม 3 ครั้งก็ไม่ได้ขาดการประชุมอีกมีเพียงแต่ลาเพราะติดธุระกิจจำเป็นหรือเร่งด่วนซึ่งคณะกรรมการเห็นชอบให้ลา และส่วนใหญ่ที่ขาดการประชุมเพราะติดธุระในงานประจำอย่างกระทันหันซึ่งจะใช้วิธีการโทรศัพท์มาลาการประชุมแทน นอกจากนั้นคณะกรรมการกองทุนฯ มี

การเข้าร่วมการประชุมอย่างต่อเนื่องและรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายมากขึ้น รายงานผลการทำงานอย่างต่อเนื่องและมีการติดตามข่าวสารกองทุนหมู่บ้านอย่างสม่ำเสมอ

หากเป็นกรณีงานฉาบปูนกิจกรรมของคณะกรรมการท่านใดท่านหนึ่ง ซึ่งเป็นช่วงเวลาหรือสัปดาห์ที่ต้องมีการประชุม ก็จะมีการเลื่อนการประชุมออกไป และในกรณีเดือนเมษายน เป็นช่วงเดือนที่มีเทศกาลปีใหม่เมืองและมีประเพณีรดน้ำดำหัวผู้เฒ่าผู้แก่ในหมู่บ้าน ช่วงเวลาดังกล่าวชาวบ้านส่วนใหญ่จะหยุดกิจกรรมหน้าที่การงานที่ทำอยู่เพื่อเข้าร่วมกิจกรรมของหมู่บ้าน กิจกรรมของครอบครัว ฯลฯ ในกรณีของกรรมการที่มีงานประจำจะต้องประสานงานตามหน้าที่ ปฏิบัติงานต่าง ๆ ให้เรียบร้อยก่อนที่จะถึงวันหยุดยาวตามช่วงเทศกาล ทำให้การประชุมในเดือนเมษายนได้ยกเลิกไปเป็นการประชุมในเดือนถัดไป อีกกรณีหนึ่งที่ตรงกับช่วงของการเก็บเกี่ยวผลผลิต เช่น ช่วงเดือนพฤศจิกายน - ธันวาคม เป็นฤดูกาลเก็บเกี่ยวข้าวนาปี ก็มีกรรมการบางท่านเป็นทั้งเกษตรกรและพ่อค้าข้าวในเวลาเดียวกัน แต่อย่างไรก็ตามก็ยังมีเข้าร่วมการประชุม ถึงแม้ว่าจะไม่ตรงเวลาที่นัดประชุม หรือการเข้าร่วมกิจกรรมเพียงระยะเวลาสั้น ๆ ก็ต้องขอลาไปทำภาระกิจต่อไป

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 8 การเข้าร่วมการประชุมของคณะกรรมการกองทุน

งวดที่	วันที่ประชุม	ผู้เข้าร่วมการ ประชุม (คน)	จำนวนผู้ขาดการประชุม	
			ลา (คน)	ขาด (คน)
1/2544	5 กรกฎาคม 2544	13	-	2
2/2544	19 สิงหาคม 2544	12	-	3
3/2544	9 กันยายน 2544	12	-	3
4/2544	14 ตุลาคม 2544	11	-	4
5/2544	11 พฤศจิกายน 2544	11	-	4
6/2544	9 ธันวาคม 2544	8	-	7
1/2545	14 มกราคม 2545	8	2	5
2/2545	10 กุมภาพันธ์ 2545	9	-	6
3/2545	10 มีนาคม 2545	11	-	4
4/2545	10 เมษายน 2545	12	-	2
5/2545	10 พฤษภาคม 2545	10	1	3
6/2545	16 มิถุนายน 2545	9	-	5
7/2545	10 กรกฎาคม 2545	9	-	5
8/2545	11 สิงหาคม 2545	10	-	4
9/2545	10 กันยายน 2545	12	-	2
10/2545	5 ตุลาคม 2545	12	-	3
11/2545	5 พฤศจิกายน 2545	12	1	2
12/2545	6 ธันวาคม 2545	10	-	5
1/2546	6 มกราคม 2546	14	-	1
2/2546	6 กุมภาพันธ์ 2546	13	-	2
3/2546	5 มีนาคม 2546	12	1	2
4/2546	5 พฤษภาคม 2546	11	-	4

เลขหมู่.....
สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ปทุม
352.73
ก 588 ๖

e.2

4.2.9 มีผู้รู้จากภายนอกชุมชนมาให้ความรู้

นอกจากคณะกรรมการกองทุนฯ มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ กับกองทุนหมู่บ้านอื่น ๆ ทางคณะกรรมการได้มีการเชิญบุคคลที่เกี่ยวข้องกับงานกองทุนหมู่บ้าน เข้าร่วมประชุม และร่วมแสดงความคิดเห็นให้กับกองทุนในการบริหารจัดการเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์และเกิดประสิทธิผลมากขึ้น กรณีการเชิญนายนิยม เกสร ประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านระดับตำบล เข้าร่วมในการประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2545 โดยนายนิยม เกสร ได้มาแลกเปลี่ยนและเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารกองทุนฯ ดังนี้ 1) การสร้างเครือข่ายกองทุน โดยจุดมุ่งหมายอยากให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและอยากให้มีการประกอบอาชีพในลักษณะของการรวมกลุ่ม 2) ในการบริหารจัดการกองทุนจะมีผลกำไรที่ออกงายขึ้นมาจากเงินต้นหนึ่งล้านบาทหรือที่เรียกว่าดอกเบี๋ย หากนำเอาดอกเบี๋ยมาจัดสรรทั้งหมด เงินหนึ่งล้านบาทก็ยังคงมีหนึ่งล้านบาทไม่ได้ออกงายขึ้นมา ควรหาวิธีการหรือแนวทางในการทำให้เงินหนึ่งล้านบาทออกงายไม่ใช่หาวิธีการเบียดดอกเบี๋ยมาใช้เพียงอย่างเดียว 3) จากการเข้าร่วมการประชุม มีแต่สมาชิกผู้รายเดี่ยว ไม่มีกรณีที่มีสมาชิกอยู่ในรายกลุ่ม เงินที่จะจ่ายให้กลุ่มของกองทุนนั้นมีอยู่และกองทุนสามารถจัดเงินทุนกรณีการกู้เงินเป็นกลุ่มให้ได้ อยากให้สมาชิกมีความร่วมมือกัน สามัคคีกัน ไม่ใช่ต่างคนต่างผลิต ซึ่งแนวทางดังกล่าวจะนำไปสู่ชุมชนที่เข้มแข็งได้

และจากข้อเสนอแนะของนายเกษร นิยม เป็นสิ่งที่นายอนันต์ ตีจิตร ประธานกองทุนหมู่บ้านฯ กำลังชักจูงหรือโน้มน้าวใจให้ชาวบ้านเกิดการรวมกลุ่มผู้ผลิต ซึ่งอาจเป็นแนวทางใหม่ในการประกอบอาชีพ สามารถเกิดขึ้นได้สำหรับกองทุนคือ การกู้เป็นรายกลุ่มเพื่อการลงทุนในประกอบอาชีพ ยกตัวอย่างที่ประธานได้เคยนำเสนอต่อที่ประชุม ในด้านของการค้าขายเนื้อหมู โดยประธานได้ให้ความเห็นกับสมาชิกและชาวบ้านว่า เนื้อหมูเป็นอาหารที่ได้มีการบริโภคเกือบทุกวัน และทุกครัวเรือนบริโภค ถ้าหากสมาชิกเกิดการรวมกลุ่มเกิดขึ้นโดยมีสมาชิกภายในกลุ่มประมาณ 4 - 5 คน แบ่งหน้าที่กันไป รวมกลุ่มผู้ที่มีความสนใจไปในทางเดียวกัน มีคนเลี้ยงหมูซึ่งในหมู่บ้านก็มีอยู่หลายครอบครัว มีคนชำแหละเนื้อหมู คนขายหมู ส่วนเงินที่ได้จัดสรรแบ่งปันกันเองแล้วแต่ตกลง ส่วนเงินที่จะนำไปลงทุนสามารถกู้จากกองทุนหมู่บ้านได้ในวงเงินตั้งแต่ 20,000 - 50,000 บาท เพราะเป็นกรณีที่เกิดอาชีพที่ทำเป็นกลุ่ม และขอความร่วมมือจากชาวบ้านให้มาซื้อหมูจากทางกลุ่ม ซึ่งชาวบ้านก็เห็นด้วยกับแนวทางดังกล่าว แต่จะมีการเกิดกลุ่มขึ้นมาหรือไม่นั้นก็ขึ้นอยู่กับการศึกษารายละเอียดต่าง ๆ ของผู้ที่เข้าร่วมกลุ่มกัน ซึ่งเป็นผลงานที่ต้องมีการติดตามกันต่อไป

4.2.10 มีแนวทางในการติดตามเร่งรัดทวงหนี้แบบประนีประนอม

กรณีที่สมาชิกค้างการชำระเงินหรือขาดการส่งเงินในแต่ละเดือน หากเป็นกรณีของการชำระคืนดอกเบี้ย ทางคณะกรรมการจะมีการกล่าวทวงจากก่อน ถ้าหากยังไม่ส่งดอกเบี้ยอีกก็ใช้หนังสือเตือนแทน ซึ่งส่วนใหญ่แล้วหากกรรมการได้กล่าวเตือนก็จะนำเงินมาชำระค่าดอกเบี้ย ส่วนกรณีของการค้างการชำระคืนเงินต้น จะมีอยู่ 3 วิธีที่ทางคณะกรรมการได้ใช้ปฏิบัติอยู่ คือ 1) การกล่าวเตือนทวงจาก ซึ่งวิธีการนี้จะได้ทราบสาเหตุของการไม่ชำระเงินคืน เช่น ยังไม่มีเงินที่จะคืนให้หรือกำลังรอผลผลิตออกสู่ตลาดอยู่ ซึ่งจะเป็นการผ่อนผันการชำระคืนเป็นเวลา 1 เดือน 2) การใช้หนังสือเตือน ซึ่งเป็นการเตือนทั้งผู้กู้และผู้ค้ำเพื่อให้ผู้ค้ำไปสอบถามและติดตามทวงหนี้กันเอง ส่วนใหญ่จะได้รับการชำระเงินคืน

จากตารางข้อมูลจำนวนผู้กู้และผู้ค้ำการชำระคืน เป็นการปล่อยกู้ตั้งแต่วันที่ 15 กันยายน 2544 จนถึง เดือนพฤษภาคม 2546 มีเพียงผู้กู้จำนวน 3 รายจากทั้งหมด 132 ราย ที่ค้างการชำระคืน ซึ่งเป็นผู้กู้ที่ค้างการชำระคืนเกินระยะเวลาที่กำหนดและมีการเตือนทวงจากและการเตือนทวงหนังสือเตือนจำนวน 3 ครั้ง (เดือนละครั้ง) ที่ได้ใช้วิธีการที่ 3 คือ การแจ้งให้ทั้งผู้กู้และผู้ค้ำเข้าร่วมการประชุมประจำเดือนของคณะกรรมการ เพื่อชี้แจงรายละเอียดและหาสาเหตุเพื่อร่วมกันแก้ไขถึงปัญหาที่เกิดขึ้น โดยมีสาเหตุมาจากการที่ผู้กู้ไม่ได้ผู้ค้ำเพื่อนำเงินไปใช้ตามโครงการที่ได้ทำการยื่นกู้ ได้นำไปให้เครือญาติของตนเองใช้แทนและตอนนี้ยังไม่มีเงินที่จะคืน ซึ่งทางผู้กู้ขอผ่อนผันระยะเวลาออกไป ซึ่งได้มีการกำหนดระยะเวลาไว้ เช่น อีก 2 สัปดาห์ หรือ สิ้นเดือน ซึ่งทางผู้กู้ได้ปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกัน

นอกจากนั้นทางผู้กู้ต้องเสียค่าปรับให้กับทางคณะกรรมการด้วย โดยการเสียค่าปรับทางคณะกรรมการจะคิดเพียง 1 เดือน เพื่อเอื้อประโยชน์ให้สมาชิกนำเงินมาชำระคืนกองทุนมากขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่การติดตามทวงหนี้จะเน้นมาตรการทางสังคม เช่น การประกาศรายชื่อผู้ค้างการชำระเงินทางเสียงตามสายของหมู่บ้าน การแจ้งรายชื่อทางที่ประชุมใหญ่ เป็นต้น เมื่อชาวบ้านได้พบปะพูดคุยก็จะมีการถามไถ่ พูดคุยแลกเปลี่ยนระหว่างญาติพี่น้องด้วยกันเอง ที่ผ่านมาจากกองทุนหมู่บ้านหนองโบสถ์มีผู้ค้างการชำระเงินอยู่ 3 ราย ก็ได้ใช้ทั้งวิธีการติดตามทวงหนี้ของคณะกรรมการและมาตรการทางสังคมด้วย จำนวนเงินที่สมาชิกทั้ง 3 รายนำมาคืนให้กับกองทุนก็เป็นเงินที่หยิบยืมมาจากญาติพี่น้องกันเอง เพื่อไม่ให้เป็นที่นินทาของชาวบ้านหรือเป็นคำประณามของสังคมด้วยกันเอง

ตารางที่ 9 จำนวนผู้กู้และผู้ค้างชำระคืน

รายการ	ผลการดำเนินงาน
1. จำนวนสมาชิกทั้งหมด	จำนวน 132 ราย
2. จำนวนผู้กู้ทั้งหมด	จำนวน 77 ราย
- กู้ 1 รอบ	จำนวน 28 ราย
- กู้ 2 รอบ	จำนวน 45 ราย
- กู้ 3 รอบ	จำนวน 3 ราย
- กู้ 4 รอบ	จำนวน 1 ราย
3. สมาชิกที่ค้างชำระ	จำนวน 3 ราย
- กู้สามัญ	จำนวน 2 ราย
- กู้ฉุกเฉิน	จำนวน 1 ราย

4.2.11 แนวทางการทำงานเป็นการเรียนรู้แบบค่อยเป็นค่อยไป

จากกิจกรรมและการปฏิบัติร่วมกัน ได้เกิดปัญหาและอุปสรรคหลายด้านเกิดขึ้น ซึ่งทางคณะกรรมการพยายามแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นตลอดและมีการแก้ไขไปที่ละจุด ไม่ว่าจะเป็นการหาข้อมูลต่างๆ การปรึกษาและการระดมสมอง จนทำให้งานบรรลุไปได้ด้วยดี ยกตัวอย่างของปัญหาที่พบมีผลทำให้เป็นอุปสรรคในการพัฒนาการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านหนองโอบสได้แก่ การขาดการประชาสัมพันธ์งานอย่างต่อเนื่อง หมู่บ้านหนองโอบสยังไม่มีสถานที่ที่จะเป็นที่รวบรวมผลงานต่างๆ หรือเป็นที่กระจายข่าวสารต่างๆ ในด้านเอกสารให้กับชาวบ้านที่สนใจไว้อ่าน เช่น ศาลารวมใจ ที่อ่านหนังสือของหมู่บ้าน จึงทำให้เอกสารต่างๆ ยังคงอยู่กับประธานเป็นส่วนใหญ่ และยังกระจายไปอยู่กับกรรมการคนอื่นๆ ดังนั้นจึงทำให้การกระจายข่าวสารต่างๆ ยังมีไม่ทั่วถึงและยังมีน้อย มีผลทำให้สมาชิกยังไม่กระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมในการดำเนินงานเท่าที่ควร เนื่องจากการประชุมของสมาชิกมีเพียงปีละ 1 ครั้ง จึงทำให้ความสนใจน้อยลงและไม่ค่อยให้ความสำคัญต่อกองทุนฯ มีมากนัก ทางคณะกรรมการก็ต้องร่วมมือกันอย่างต่อเนื่อง วิธีการที่ทางคณะกรรมการกองทุนได้รับใช้อย่างต่อเนื่องในการประชาสัมพันธ์งานกองทุนฯ คือ การประกาศเสียงตามสาย ซึ่งก็เกิดเป็นอุปสรรคทางด้านของเครื่องเสียงที่ผ่านอายุการใช้งานที่นานเกินไป ข้อมมีการชำรุดและเสียหาย และมีการสรุปประเด็นที่สำคัญในรูปของแผนที่ความคิด (Mind map) ทุกครั้งที่มีการประชุม โดยติดไว้ที่โรงรถบ้านผู้ใหญ่บ้าน และมีการจัดทำรายละเอียดของการปล่อยเงินกู้ใน แต่ละงวดไว้ที่บ้านประธานเช่นกัน ซึ่งเป็นความพยายามของคณะกรรมการที่จะกระจาย

ข่าวสารของกองทุนฯ ให้ได้มากที่สุดเท่าที่ทำได้ นอกจากการประชุมใหญ่สามัญประจำปี ซึ่งจัดเพียง 1 – 2 ครั้ง

การทำงานเป็นทีมของคณะกรรมการต้องพึ่งพาช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เมื่อเกิดปัญหาที่ค้อย ๆ แก้ไขกันที่ละปัญหา มีการปรึกษากิจกรรมการที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิตลอดจนการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข่าวสารต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับกองทุนหมู่บ้านอื่น ๆ ใกล้เคียง และการปรึกษากับเจ้าหน้าที่ระดับอำเภอที่ดูแลรับผิดชอบอยู่ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับใช้หรือประยุกต์ใช้ในการบริหารงานต่อไป ตัวอย่างกรณีทางกองทุนหมู่บ้านหนองโอบสถไม่มีใบเสร็จรับเงินกรณีที่ผู้ชำระเงิน จะมีเพียงการจดบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรในสมุดจดบันทึกเท่านั้น นายสุรศักดิ์ ภิระคำ เற்றுญิกกองทุน จึงมีแนวคิดที่ว่าควรจัดทำสมุดคู่เงินคู่โดยนำเสนอต่อคณะกรรมการกองทุนและสมาชิก เพื่อความสะดวกและทางสมาชิกผู้กู้สามารถตรวจสอบการชำระเงินได้ ซึ่งทางคณะกรรมการกองทุนและสมาชิกเห็นชอบให้จัดทำ และเมื่อจัดทำเรียบร้อยแล้วได้มอบหมายให้นายสุรศักดิ์ ภิระคำ (ற்றுญิก) นำไปจัดการด้านข้อมูลเพื่อใส่รายละเอียดเกี่ยวกับการกู้เงินในแต่ละงวดลงในสมุดคู่เงินคู่ และจัดส่งให้กับสมาชิกในแต่ละป๊อก ซึ่งทางற்றுญิกได้เริ่มแจกจ่ายให้กับสมาชิกในรายที่กำลังกู้ อยู่ โดยมีการแบ่งงานกันทำ เริ่มแจกสมุดคู่เงินคู่ตั้งแต่วันที่ 5 พฤษภาคม 2546 และได้มอบหมายให้กรรมการในแต่ละป๊อกเป็นผู้แจกจ่ายสมุดคู่เงินคู่ให้กับสมาชิกพร้อมทั้งเก็บเงินค่าสมุดคู่เงินคู่ด้วยเล่มละ 10 บาท ได้มีการแบ่งหน้าที่กันดังนี้ 1) ป๊อก-บ้านเหล่า โดยมอบหมายให้นายประวิทย์ คำเขียว เป็นผู้ดูแล 2) ป๊อก-บนหลัง กับ ซอย 13 โดยมอบหมายให้นายอนันต์ ศิจิตร เป็นผู้ดูแล 3) ป๊อก-ลุ่มหลัง โดยมอบหมายให้นางสาวเกศสุดา ปินไชย เป็นผู้ดูแล และในทางปฏิบัติสมาชิกสามารถรับทราบรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับการส่งคืนเงิน และการชำระเงินในทุกเดือน

ปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้นกับคณะกรรมการ คือ คณะกรรมการยังขาดการรู้งานและการทำงานที่เกี่ยวข้องกับเอกสาร กองทุนหมู่บ้านเป็นกองทุนที่ได้เน้นหนักไปทางด้านการจัดการที่เกี่ยวข้องกับเอกสารเป็นหลัก โดยเฉพาะการจัดทำบัญชี การทำสัญญาคู่เงิน ใบคำขอกู้ ฯลฯ เป็นลักษณะการทำงานที่ต้องอาศัยบุคคลที่ได้รับการเรียนรู้ทางด้านนี้มาก่อน หรือเป็นงานทางด้านนี้บ้าง ซึ่งคณะกรรมการส่วนใหญ่จบการศึกษาเพียงระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งจะทำให้จัดการงานด้านเอกสารเป็นเรื่องที่ยากเกินไปเช่นกัน วิธีการหนึ่งที่ประธานได้เสนอและได้มีการชักจูง โน้มน้าวใจให้เกิดผล คือ การชักจูงคนรุ่นใหม่หรือเยาวชนในหมู่บ้านให้เข้ามาจัดการงานทางด้านเอกสาร เช่น การชักจูงนางสาวพรพิมล สมศรี จบปริญญาตรีทางด้านการบริหารธุรกิจ ด้านการบัญชีโดยตรง เข้ามาเป็นผู้ตรวจสอบบัญชีกองทุน ซึ่งจะเป็นผู้ดูแลทางด้านตรวจสอบ

งบการเงินต่าง ๆ ให้ถูกต้อง ก่อนที่จะมีการเผยแพร่สู่ชาวบ้านหรือหน่วยงานต่าง ๆ ต่อไป ซึ่งทำให้ งานกองทุนฯ ล่วงไปได้ด้วยดี

และอีกกรณีหนึ่งที่สำคัญ เป็นเรื่องของการ ไม่นอมัติเงินกู้ให้กับสมาชิกที่มาขอขึ้นกู้ ซึ่งการ นอมัติเงินในแต่ละรอบตั้งแต่ เดือนกันยายน 2544 ถึง เดือนพฤษภาคม 2546 อาจมีสมาชิกที่ไม่ได้ นอมัติให้ครบตามจำนวนที่ขอกู้ หรือไม่ได้รับการอนุมัติเงิน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 10 การอนุมัติเงินให้สมาชิกผู้กู้

งวดที่	วันที่ประชุมอนุมัติ	จำนวนสมาชิกที่ ยื่นกู้จริง	จำนวนสมาชิกที่ ได้รับอนุมัติเงิน	หมายเหตุ
3/2544	9 กันยายน 2544	45	34	กรณีที่ 1 + 2
4/2544	14 ตุลาคม 2544	12	7	กรณีที่ 1 + 2
5/2545	10 พฤษภาคม 2545	2	1	กรณีที่ 2
9/2545	10 กันยายน 2545	21	13	กรณีที่ 3 + 4
10/2545	5 ตุลาคม 2545	23	14	กรณีที่ 3 + 4
11/2545	5 พฤศจิกายน 2545	9	5	กรณีที่ 3 + 4
12/2545	6 ธันวาคม 2545	7	4	กรณีที่ 3 + 4
2/2546	6 กุมภาพันธ์ 2546	5	3	กรณีที่ 3 + 4

มีหลายสาเหตุที่คณะกรรมการ ไม่ได้อนุมัติเงินกู้ให้กับสมาชิกที่มาขอขึ้นกู้ โดยมีสาเหตุดังต่อไปนี้

กรณีที่ 1 สมาชิกที่มาขอขึ้นกู้ ไม่ได้มีค้ำประกัน หรือไม่ได้แสดงรายละเอียดของผู้ค้ำที่ ชัดเจน ซึ่งทางกองทุนจะขอกการพิจารณาเป็นงวดต่อไปและแจ้งให้สมาชิกท่านนั้นทราบก่อนเพื่อนำไปเขียนผู้กู้หรือทรัพย์สินที่จะนำมาค้ำประกันให้ชัดเจน

กรณีที่ 2 สมาชิกที่มาขึ้นกู้ เขียนโครงการยื่นกู้ไม่ถูกระเบียบ เช่น ไม่มีรายละเอียดของโครงการ จะใช้วิธีการพิจารณาไปก่อนและเรียกสมาชิกผู้ขอกู้นั้นมาเขียนโครงการให้ชัดเจน และพิจารณาในงวดต่อไปแทน

กรณีที่ 3 จำนวนเงินที่ปล่อยกูนี้น้อยกว่าจำนวนที่ผู้กู้ยื่นขอ ซึ่งกรณีนี้ สมาชิกที่ยื่นกู้จะได้รับพิจารณาในงวดต่อไป

กรณีที่ 4 จำนวนเงินที่ได้จากการอนุมัติของคณะกรรมการนั้นไม่เพียงพอต่อการนำไปใช้ ซึ่งทางผู้กู้จะเป็นผู้ร้องขอต่อประธาน เพื่อที่จะไม่เอาจำนวนเงินดังกล่าวในงวดนี้ แต่เป็นการขออนุมัติเงินในงวดต่อไปแทน

ในกรณีของการไม่อนุมัติเงินจะมีในช่วงแรก ๆ ของการปล่อยกู้ ที่เกิดปัญหาเกี่ยวกับการเขียนโครงการไม่ชัดเจน เพราะสมาชิกส่วนใหญ่จบการศึกษาเพียงระดับประถมศึกษา การเขียนโครงการเป็นไปได้ค่อนข้างยาก เขียนถูกเขียนผิด ซึ่งหากคณะกรรมการได้ทราบรายละเอียดอย่างคร่าว ๆ ของโครงการที่ต้องการกู้และมีรายละเอียดที่ถูกต้อง ก็จะอนุมัติเงินให้ แต่ถ้าหากเขียนโครงการมาไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ขอยื่นกู้ ก็จะส่งคืนและมีการแนะนำการเขียนโครงการและส่งมาขออนุมัติในงวดต่อไป ซึ่งส่วนใหญ่ถ้าหากกลับไปแก้ไขรายละเอียดหรือเพิ่มเติมให้ถูกต้องก็จะมี การอนุมัติให้ ในส่วนของจำนวนเงินที่ไม่เพียงพอต่อการอนุมัติ ซึ่งในบางงวดเงินมีน้อย การพิจารณาจะเป็นไปตามลำดับและมีการพิจารณาที่ถี่ถ้วน เช่น ขอกู้ในโครงการปลูกพริกและพืชผักสวนครัว ในจำนวน 20,000 บาท หากจำนวนเงินที่อนุมัติในงวดนั้นคงเหลือ 12,000 บาท ก็จะมีการอนุมัติให้เป็นจำนวน 12,000 บาทก่อน ถ้าไม่เพียงพอต่อการนำไปประกอบอาชีพก็สามารถเลื่อนรับเงิน ขออนุมัติในงวดต่อไปได้ ซึ่งทางคณะกรรมการกองทุนฯ จะไม่มีวิธีการหารจำนวนเงินที่ปล่อยกู้ในแต่ละงวดให้กับสมาชิก เพราะจำนวนเงินที่สมาชิกขอยื่นกู้จะเป็นจำนวนเงินที่เพียงพอต่อการนำไปประกอบอาชีพตามที่ได้เขียนโครงการยื่นเสนอมา หากขาดไปส่วนหนึ่ง กิจกรรมการประกอบอาชีพดังกล่าวอาจจะชะงัก เกิดการกู้ยืมระบบเพิ่มเติม ทางคณะกรรมการจึงไม่ยอมให้เกิดกรณีนี้ขึ้น ถ้าจำนวนเงินมีเพียงพอก็จะไม่มีการเก็บไว้เพื่อการอนุมัติในงวดต่อไป หากเป็นกรณีของเงินค่าเทอมหรือเงินเพื่อการศึกษาของบุตร เกิดอุบัติเหตุด่วนจะมีเงินสดกันไว้เป็นเงินฉุกเฉินซึ่งสามารถเบิกได้ที่ประธานได้ โดยไม่ต้องผ่านที่ประชุม

4.2.12 มีการบันทึกการประชุมเพื่อใช้ในการอ้างอิงและการจัดทำแผนปฏิบัติการ

การประชุมปรึกษาหารือกันอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง สำหรับคณะกรรมการมีการประชุมทุกเดือนเพื่อการติดตามผลงาน หากเกิดปัญหาจะได้ร่วมกันปรึกษาหารือ ร่วมคิดและดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างทันที่ ส่วนการประชุมสมาชิกจะเป็นการประชุมใหญ่สามัญประจำปี ปีละ 1 ครั้ง และหากว่าสมาชิกคนใดสนใจที่จะเข้าร่วมการประชุมประจำเดือน ก็สามารถเข้าร่วมการประชุมได้ นอกจากนั้นได้มีการบันทึกผลที่ได้จากการประชุม โดยนำผลที่ได้ไปจัดทำระบบข้อมูล ทั้งทะเบียนสมาชิกและบัญชีกองทุน ตลอดจนเก็บเอกสารหลักฐานต่าง ๆ เพื่อใช้ตรวจสอบข้อมูลภายในกองทุนฯ ในด้านการจัดทำข้อมูลทะเบียนสมาชิก ทำให้สะดวกในการตรวจสอบการกู้ยืมเงินให้เป็นไปตามระเบียบ เช่นกรณีที่สมาชิกเป็นผู้ค้าประกัน สามารถค้าประกันให้ผู้กู้ได้

ไม่เกิน 2 คน หากมีการค้าประกันเกิน 2 คน ทางกรรมการฝ่ายตรวจสอบภายในต้องชี้แจงและให้ผู้กู้กลับไปแก้ไขรายละเอียดให้เป็นไปตามระเบียบของกองทุนหมู่บ้านฯ นอกจากนี้ รายงานการประชุมทำให้ทราบถึงการทำงานตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา เห็นถึงการพัฒนาการบริหารจัดการกองทุนฯ เช่น การปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายและมีการกลับมารายงานผลการปฏิบัติงาน การรายงานสถานะทางการเงินของเหรียญก ทำให้ทราบจำนวนเงินเข้า – ออกบัญชี และสามารถตรวจสอบผลการปล่อยกู้ การชำระเงินคืน ตลอดจนสามารถวางแผนในการปล่อยกู้ให้สอดคล้องกับช่วงเวลา เช่น ช่วงเวลาเริ่มฤดูการผลิต การเปิดเทอมการศึกษา

4.2 เงื่อนไขในการพัฒนาการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านหนองโอบสถ

4.2.1 นโยบายกองทุนหนึ่งล้านบาท ซึ่งทำให้ชาวบ้านที่ได้รับเลือกเป็นคณะกรรมการต้องหาวิธีการบริหารกองทุนนี้

แนวคิดนโยบายกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาท เมื่อมีการจัดสรรเงินทุนให้กับหมู่บ้านหมู่บ้านละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนและเพื่อให้ชุมชนมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง ทำให้เกิดความร่วมมือกันของชาวบ้านในการคัดเลือกคณะกรรมการที่จะเป็นตัวแทนชาวบ้านในการบริหารจัดการเงิน 1 ล้านบาท โดยมีเจ้าหน้าที่ระดับอำเภอมาช่วยในการคัดเลือกคณะกรรมการเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันของชาวบ้านในการจัดการกองทุนหมู่บ้าน และการคัดเลือกคณะกรรมการจะแบ่งพื้นที่ในหมู่บ้านตามปึกและชาวบ้านจะเป็นผู้เสนอรายชื่อคณะกรรมการ ใช้วิธีการยกมือเป็นเกณฑ์ตัดสิน พิจารณาคัดเลือกเป็นราย ๆ ไปจนครบ 15 ท่านพร้อมกับการเลือกกรรมการที่ปรึกษากองทุนและผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งการร่วมกันของคณะกรรมการและสมาชิกในการพิจารณาระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านเพื่อให้มีระเบียบกองทุนที่ชัดเจน ทุกคนเข้าใจ ยอมรับ และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้

4.2.2 กรรมการมีประสบการณ์เดิมด้านการบริหารกลุ่มและกองทุน

กรรมการบางท่านมีประสบการณ์ในการดำเนินงานกองทุนอื่น ๆ ที่มีอยู่แล้วในหมู่บ้านที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน และสามารถประยุกต์แนวทางใช้กับการจัดการกองทุนหมู่บ้านได้ เพราะเคยบริหารงานร่วมกับชาวบ้านมาก่อน การจัดการงานก็จะเกิดความรวดเร็วและรู้ลึกถึงรายละเอียดได้อย่างชัดเจน ซึ่งเป็นฐานการทำงานที่สำคัญ

4.2.3. แนวคิด ความเชื่อและทักษะของประธานและคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

โดยคณะกรรมการแต่ละคนมีแนวคิด ความเชื่อ และทักษะในการทำงานที่ต่างกัน ความเชื่ออย่างหนึ่งคือการเป็นคนข้างในหมู่บ้าน ย่อมรู้ว่าคนในหมู่บ้านเป็นอย่างไร ทุนของชุมชนมีอะไร และสามารถพัฒนาอย่างไรให้เกิดผลดีสำหรับชาวบ้านและชุมชน ความคุ้นเคย ความสัมพันธ์แบบเครือญาติ การแนะนำวิธีการต่าง ๆ มีปรับใช้กับชุมชนย่อมรู้ว่าชุมชนจะรับวัฒนธรรมใหม่ ๆ ได้อย่างไร

ทักษะด้านการทำงานจึงเน้นการทำงานที่เป็นทีม เพื่อกระตุ้นให้เกิดการระดมสมองในการทำงาน การนำความรู้และทักษะต่าง ๆ ที่เคยเรียนรู้และไปแลกเปลี่ยนมาปรับใช้กับกองทุนฯ พัฒนาการเรียนรู้ของคณะกรรมการแต่ละคนเพิ่มขึ้น รับรู้วัฒนธรรมการบริหารองค์กรที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจมากขึ้น เช่น การร่างระเบียบข้อบังคับ การติดตามการทวงหนี้โดยใช้วิธีหนังสือเตือน การเรียกเข้ามาชี้แจงในที่ประชุม การตัดเบี้ยประชุม ฯลฯ แต่ขณะเดียวกันก็มีการปรับวัฒนธรรมชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมด้วย เช่น ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณาระเบียบให้เป็นไปตามวิธีการของชาวบ้าน ชาวบ้านใช้มาตรการทางสังคมเพื่อการติดตามทวงหนี้ด้วยเช่นกัน คณะกรรมการสามารถลาการประชุมได้ ฯลฯ ซึ่งนอกจาก คณะกรรมการได้ร่วมในกระบวนการตัดสินใจแล้ว ชาวบ้านและสมาชิกก็ได้มีส่วนร่วมด้วยเช่นกัน และส่วนใหญ่จะมีการแสดงออกของแนวคิด ทักษะต่าง ๆ ในการประชุม ทั้งการประชุม คณะกรรมการและการประชุมสมาชิก เพื่อให้สมาชิกกองทุนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการได้ และมีการนำมติที่ประชุมเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจ มีการวางแผนร่วมกัน ปฏิบัติตามแผน รวมถึงการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานและการปรับปรุงแก้ไขตลอดเวลา